

www.dereta.rs

Biblioteka
ČEŠKA

Urednik izdanja
Aleksandar Šurbatović

Naslov originala
NOČNÍ PRÁCE
Jáchym Topol

MINISTERSTVO
KULTURY

Objavljivanje ove knjige podržalo je
Ministarstvo kulture Češke Republike.

Copyright © 2001 Jáchym Topol
Copyright © ovog izdanja Dereta

JAHIM TOPOL

Noćna smena

Prevod sa češkog
Uroš Nikolić

Beograd
2017.
DERETA

*Vidiš li, Ondra, onu prugu na travnjaku?
Tuda se svako veče kotrlja glava.
Jednom ju je neko podigao, misleći da je ježić,
tri dana i tri noći kasnije ležao je mrtav.*

Georg Buhner, *Vojcek*

*Kad se đavo ženio
sunce baš je peklo
rajcali su satima
iz nosa im je teklo*

*Najstariji Lucifer
kao jarac skače
nabio je palac svoj
pa u ćošku plače*

Dečja pesmica

1.

Sante leda razbijale su obale, voda je u meandrima i slepim rukavicima pulsirala kroz predeo pod ledenom korom, zimi je reka bila jedino što se kretalo u okolini, sante su se valjale jedna preko druge, lomile se, iz njih su virile grane i korenje stabala. U santama je bilo kamenja i oblutaka, gline, peska, komadi leda sudarali su se uz oštro škripanje, u ledu je bilo rupa punih crne vode, a priobalne struje najbrže su ga mrvile. U mutnom ledu zamrzle su se grančice koje je vetar povijao i kidao sa stabala, zamrznut je bio i mali rečni pacov sa špicastom njuškom punom promrzle krvi, svugde je bilo otpada, iverja nanesenog na obalu, pokidanih najlona za pecanje, automobilskih guma, zardalih lonaca, bušnih cipela.

Leži u čamcu, sparina ga uspavljuje, sluša vetar, vodu svuda oko sebe, sluša insekte. Plovio je samo malo, zaustavila ga je gomila drva nanetih na obalu, korenje počupanih stabala štrčalo je u vazduhu.

Kora je u dronjcima visila sa stabala, na kojima su od santi ostali tragovi slični tragovima sekire, grane su se zarivale u dubinu, mehurići su prštali u jamama vode, pozelenele od mahovine i trulog lišća.

Zatvorio je oči. Mislio je na Zuzu. Mislio je na nju dugo i snažno, obuzela ga je slast, zgrčio je prste na nogama. Kad mu se to prvi put desilo u čamcu, uskočio je u vodu i hodao niz struju da

ga niko ne vidi. Svukao je šorts i ostavio ga da pluta na površini, ruka mu je visila preko ivice čamca. Kod crkve ju je prvi put video u haljini. Ali nisu pričali.

Čamac, rekao je. Ali to je bilo grubo sklepano plovilo, virili su iz njega zardali ekseri i kuke, bio je to sirotinjski splav, krpili su ga katranom, ali je i dalje propuštao. Kad bi Limani znali gde ga krije, razbili bi ga. Probili bi dno, ubacili kamen i poslali ga na dno reke. Jednom je poveo Malog, zaustavili su se u rukavcu, hteo je napolje, ako treba i kroz nesigurnu kaljugu, bojao se vode, taj se i kedera bojao.

Rekao mu je da će sigurno upasti u blato, u jednu od blatnjavih jama, i da će polako tonuti, propadati, svestan sebe kako tone.

Ne lupaj, rekao mu je Ondra. Baciću ti letvu, ili štap, ili konopac. A šta ako ne budeš tu?, navaljivao je Mali.

Ali biću, rekao je Ondra.

Ležao je u čamcu, pustio je da ga nosi struja, znao je da će se čamac ubrzo opet zaglaviti, dno će zapeti o blatnjavo korito ili o drva koje je nagomilala letnja bujica. Pruće i granje, upetljano u tanko korenje koje je visilo sa trošne obale, povijalo se na vetru. Bio je to njegov prvi dan u čamcu. Sve je polako nestajalo u vremenu koje je imao pred sobom.

Podzemna laboratorija izgledala je kao mašina koja održava grad u pokretu. Njegov otac je postavio radionicu tik do pokretnih traka na kojima su stizali potpuno novi, blještavi uređaji. Radio je na izumu koji je, kako je naglašavao, bio skoro završen. Jednom je Ondri pokazao svoju sobu.

Strogo je, vidi, skoro spartanski. Ali čoveku koji hoće da se posveti svom radu ništa drugo ne treba. Veruj mi.

Kraj vrata su stajale cipele, crvene, sa štiklom. Mama ih je zvala čamčići. Tata ih je jednim kružnim pokretom noge gurnuo pod krevet.

Naravno, posao ide brže kada je sa mnom i moja najsposobnija sekretarica.

Tata se nasmešio. Čušnuo je Ondru laktom u bok.

Drago mi je što možemo da vodimo i ovakve muške razgovore, dečko. Rasteš, doduše polako. I ti ćeš to jednom doživeti. Imaćeš svog sina. Ja ću tad verovatno biti pokojni. Ali ne mari.

Dugi hodnici Kancelarije za patente tada su bili puni očevih kolega, koji su istrčavali iz kancelarija, sa hartijama pod miškom, i gurali pred sobom kolica sa spisima. Stajao je sa ocem kraj prozora, na jednom od najviših spratova.

Zapamti ovo. Ovo je istorijski trenutak, ovo što vidiš je uništavanje dokumenata. Ondra je zurio kroz prozor. U dvorištu Kancelarije za patente gorela je vatra. Državni službenici dodavali su hrpe papira, vatra je rasla i gutala tečnost iz kanistera, pepeo i komadići izgorele hartije leteli su uvis.

Najednom je oca opkolilo mnoštvo kolega. Nadvikivali su se i govorili tako uznemireno da Ondra nije razumeo nijednu njihovu reč. Uvukli su ih u očevu radionicu. A zatim su se događaji nizali jedan za drugim, otac kao da se poklonio pred masivnim gvozdenim sefom koji je stajao na sredini radionice, leđima krijući složenu kombinaciju, i uspeo je da ga otvori nakon nekoliko pokreta vrhova prstiju. Izvukao je crne ploče privezane ružičastom trakom, ubacio ih u aktovku, zgrabio Ondru za ruku, klimnuo ka kolegama i rekao: Izvršite svoju dužnost.

Krenuo je, zastao pred zatvorenim vratima radionice, u jednoj ruci držeći aktovku, a u drugoj Ondrinu ruku, a jedan od kolega je skočio i otvorio vrata. Izašli su u hodnik, požurili prema liftu, a kad su prešli poslednji sprat, otac je istrgao ruku iz Ondrine šake, strgao trobojku sa revera, promumlavši: To stvarno ne bi bilo pametno, i bacio trobojku na pod lifta, koji se uz škripu zaustavio.

Ondra je još na kapiji čuo grmljavinu, na ulici se ona pretvorila u žamor, u zvečanje metala, ugledali su tenk. Tenk se popeo na

trotoar i čupao kocke gusenicom. Iz utrobe tenka izleteo je plamen, zatim se začula tutnjava, meci su zasuli pročelje Kancelarije za patente, krunili zidove, razbijali prozorska stakla.

Otac ga je uvukao u jednu od sporednih ulica kojom se tada kretala masa, svi su išli u istom smeru i vikali, Ondra je video dvojicu muškaraca sa nosilima, približavali su im se, tata ga je vukao prema gomili, pokušavali su da se nekako provuku između tih ljudi, svaki čas bi ih vrišteća masa pribila uza zid, našli su se pokraj nosila, Ondra je pod zakrvavljenim ćebetom video bose noge, muškarci koji su nosili nosila imali su na grudima lente sa crvenim krstom, jedan od njih pitao je Ondrinog tatu: Vi ste lekar? Ne, ali treba mi taksi... Već su bili u drugoj ulici, tata je iskočio pravo pred auto u pokretu, zaustavio ga, gurnuo Ondru na zadnje sedište, seo kraj njega, snažnim pokretom zalupio vrata i, čvrsto stežući aktovku na kolenima, rekao: Imam za tebe borbeni zadatak.

Mali je sedeo na bolničkom krevetu i smejavao se. Nosio je trenerku. Bio je očešljan drugačije nego što je Ondra pamtio. Oko njega se motala gomila dečaka. Mali je sa smeškom zurio u staklena vrata. Otac je otvorio vrata, ušli su unutra. Ostali dečaci su se razbežali uz kikote i povike. Otac je Malog izveo iz bolnice u kolicima, Ondra se vukao za njima. Zagledao se u linoleum prošaran brazdama, tragovima drugih kolica, osećao je zadah bolnice. Malom se uvukao u kosu. Ponovo su ušli u auto, pogledali jedan drugog i ubrzo su se našli pored autobusa. Ondra je već ranije bio na stanici. Ali nikada tu nije video toliko naroda. Redovi pored autobusa. Ljudi su se nadvikivali i laktali, svi su hteli da se uguraju unutra. Iz auspuha je izbijao težak smrad, motori autobusa, automobila i krici gomile, sve to je Ondru zaglušivalo, zagrlio je Malog preko ramena, nagnuo se do njegovog uha i rekao: Idemo iz grada! Mali je klimnuo, kao da se to podrazumeva. Otac je strogo

pogledao Ondru, klimnuo je glavom, kao da je hteo tim pokretom da ga zakuca u zemlju, otrčao je, ali se trenutak kasnije vratio u društvu vozača u plavoj uniformi, zajedno su podigli Malog i uneli ga u autobus. Ondra se iza njih probijao kroz gužvu, seo je kraj Malog, posmatrao komešanje oko sebe i tada su krenuli, zaspao je, kao top.

U snu su mu se grmljavina tenkovskih motora, fijukanje metaka, tutnjava motora autobusa i ljudski krici stopili u jednu zvučnu podlogu, spavao je, sanjao, sve vreme okružen bukom, probudio se u tišini i užasnut, Mali ga je vukao za rukav.

Smesta se rasio. Autobus se zaustavio, vozač im je prišao i rekao: Ustajte, stigli ste! Ondra je ustao, Mali se nije mrdao, vozač ga je obema rukama podigao sa sedišta i par koraka kasnije sva trojica su sedela u travi ispred autobusa.

Kako to, kako to, pitao se vozač, da niko nije došao po vas?

Ondra je pogledao oko sebe, a Mali je zainteresovano dizao glavu, ali je to delovalo smešno, šta može da vidi kad sedi u travi. U ruci je držao papirnu vreću.

Izgleda da ćete morati malo da sačekate, rekao je vozač. Ili ćeš ti. Idi pitaj. Selo je tu blizu. Raspitaj se u kafani. Trebalo bi da ima kafana. Šta se čudite? Vaš tata mi je dao za pivo, pa se brinem. Moram da idem. Budite pozdravljeni. Okrenuo se, mahnuo im, već je jednom nogom bio u autobusu, iz stisnute pesnice podigao je dva prsta, razdvojio ih i podigao ruku uvis. Viktorija, uzviknuo je. Zatim je obema rukama dohvatio volan. Ondra je promatrao lica ljudi u autobusu, zapanjio se koliko ih je malo ostalo.

Zaspao sam, šta sad, rekao je.

Stajao je na putu, još uvek u oblaku prašine koji je autobus podigao. Mali je sedeo u travi, koja je na pojedinim mestima već požutela, verovatno od vrućine. Sad više nije bilo vruće. Nije se videlo ni polje. Nije hteo Malom da kaže da ne zna gde su. Ovuda

nikada nije išao u selo. Možda su nekad prošli autom. Čuo je zrikavce. Pogledao je Malog. On je gledao u njega. Ondra se pomalo stideo jer je prespavao čitav put. Šutirao je kamičak patikom. Pokušavao je da zazviždi, ali mu nije išlo. Dosta dugo nije video Malog. Prišao mu je i upitao ga: Šta imaš tu?

To su mi dali u bolnici, rekao je Mali. Zavukao je ruku u vreću. Čarape i majica, da vidiš kako mirišu.

Ondra mu je uzeo jednu čarapu i primakao je nosu. Zagrcnuo se, kao da se davi. Smrdi! Strašno smrdi! Brrr!

Zezaš, povikao je Mali i oteo mu čarapu iz ruke. Zezaš, to su mi dale doktorke. Oprale su ih. Gde sad idemo?

Videćeš, Ondra je gurnuo ruke u džepove.

A Mali je rekao: Gladan sam.

Ništa ti nisu dali u bolnici?

Jesu, ali jutros. Idemo kod dede, jelda? Zašto smo došli sami?

A znaš li šta kuvaju u bolnicama?

Dobra je hrana, rekao je Mali i vratio čarapu u vreću. Tamo sam sve jeo. Tamo doktorke kuvaju.

Kuvaju meso od mrtvaca, nastavio je Ondra. Kad bolesnici umru.

Lažeš, odgovorio je Mali. Ti nisi bio u bolnici, ja jesam.

Nemoj da mi cmizdriš, rekao je Ondra dubokim glasom. Ili ću te zveknuti.

Bio je ljut. Znao je da će uskoro sumrak, da, sunce će zaći i pašće mrak, nije ga čudilo što deda nije došao da ih sačeka, taj se nije mrdao iz kuće. Bio je ljut jer je za ta tri dana koja je u stanu proveo sam, bez Malog, zaboravio da treba da putuju. Ili mu tata to nije rekao?

Hteo je da sedne kraj Malog i ispriča mu da je video tenk. Hteo je da mu ispriča da ga je tata vodio do Kancelarije za patente i šta je tamo video. Mali je sedeo, izgledao je kao da će se rasplakati.

Ondra mu je istrgao vreću iz ruku, izručio majicu i čarape na travu, jedne za drugim. Naduvao je vreću, tras! Spljeskao ju je.

Mali je jecao i psovao, Ondra mu je vratio majicu i čarape. Mali je pokušao da ih spakuje i probušenu papirnu vreću, vikao je Ondri da je kreten i budala, neprestano je to ponavljao, sada već kroz suze.

A ipak, Ondra je željno čekao ponovni susret sa Malim, sve vreme dok je ovaj ležao u bolnici. Preturao je po njegovim igračkama, njuškao njegove džempere i jakne. Stalno se nadao da će se jednoga jutra probuditi i da će sve biti kao pre. Ujutru će s mamom spremiti doručak, svađaće se s Malim, a zatim će dohvatiti ranac i otići u školu. Ponekad mu je bilo žao što je Malog toliko plašio. Plašio ga je pred spavanje. Kreveti su im stajali u uglu sobe, uzglavlja smeštenih jedno kraj drugog. Uveče bi se Mali plašio da zaspi i tražio je da ga Ondra drži za ruku. Jednom je Mali rekao Ondri: Mnogo volim što si tu. Zašto? Zato što mogu da te držim za ruku! Ali to nije moja ruka! Mali je počeo da vrišti i ječi, nije mogao da se smiri. Ondra je morao da upali svetlo, pomeri orman i stolice i pokaže Malom da tamo nema nikoga i ničega.

Kada je bio sam u stanu, uvek je osećao pritisak u stomaku. Zastvarao se u kupatilu, satima, čitao je časopise, udžbenike, knjige, bilo šta. Iz kupatila nije video koliko je prazan stan bio prostran. Legao bi na kauč, glavom prema dole, zamišljao da je plafon sa lusterom koji visi zapravo pod, hodao bi tamo, morao bi preko zidova da se penje do vrata. Ležao je dok mu u glavi ne bi zašumilo. Zatvorio bi oči, a pod kopcima bi mu prštala crvena i žuta svetla. Odlazio je do Eluzinine sobice, ležao bi tamo glave položene na gomili izgrebanih, polomljenih igračaka. Zurio je u devojčicu na slici. Bila je naslikana pomoću nekoliko poteza ugljenom. Mala devojčica. Na glavi slamnati šeširić. Mamina Eluzina.

Kad u stanu ne bi bilo ni mame ni Malog, navraćala bi komšunica. Tata se tako sa njom dogovorio. Kada ga je zatekla u sobici, snažno ga je zgrabila i rekla: Kako te nije stid! Tako veliki dečak bi trebalo da sedi nad knjigom. I molim te, nastavila je, zašto tako smrdiš? Kako se to pereš? Da vidim nokte, jao meni! Imaš štroku ispod noktiju, sigurno i na kolenima. A tek vrat! Vuci se u kupatilo.

U kupatilu bi Ondra seo u kadu. Čitao je sve nastavke *Monolita na Marsu*. Zajedno sa Nemurom putovao bi svemirom dok se voda ne bi potpuno ohladila. Jednom mu je komšinica upala u kupatilo. Dohvatila je četku. Branio se, ali samo na početku, kasnije mu je bilo svejedno. Detaljno ga je izribala, uvila ga peškirom i poslala u krevet. Kada joj se učinilo da je zaspao, pretresla je sve fioke i ormane u stanu. Zatvorio je oči i pravio se da spava toliko dugo da je stvarno zaspao.

Sa ocem je išao u šetnje. Razgovarali su o mami i o Malom. Zbližili su se tada, kada su zajedno išli na izlete. Nekad bi došli čak do obale, gledali bi reku i otac bi Ondri pričao o svemu. Takođe bi mu rekao da vreme koje provodi u samoći treba da iskoristi za učenje. Njegove ocene bile su jezive. Da, jezive. A otac je delovao toliko utučeno da je Ondra morao dobrano da se potruđi da ne zaplače. Tada ga je otac pitao: Reci mi, ovaj život bez majke i brata, da li ti donosi nešto pozitivno? Ondra je rekao da mu se sviđa što u stanu ima više mesta. Otac je klimnuo glavom i obišli su još jedan krug duž obale. Pod mostom je bilo mnogo čamaca, a na parobrodu je svirao orkestar. Jednom ćemo, momče, opet otići na neki ovakav parobrod. Da, dečko, svi zajedno, rekao je tata i ostali su tako još malo. Onda je počela kiša, pa su ubrzali korak.

Ondra nije znao gde idu. Pretpostavljao je da idu negde van Praga, na neko brdo obraslo travom, gde će pričati o učenju. Možda posle odu negde na ručak. Grickao je nokte, zubima čisteći prljavštinu ispod njih. Nije hteo da ga se tata stidi, to sigurno ne.

Očevo rodno selo video je jedino leti. Znao je crkvu, kuće i kafanu kada je u njihove zidove tuklo sunce. Psi su na vrućini plazili jezike, valjali se vezani ispred svojih kućica, škljocali vilicama na muve. I sada je video jednog, lutalicu, trčao je duž jarka pored puta, dlake slepljene od blata. Leti je ponekad posmatrao reku kroz oblak mušica. Ovde ih sada nije bilo mnogo.

Jeli su u kafani. Često je gledao prema šanku. Pustili su ih da se najedu, a onda su prišli. Prišli su da se pozdrave sa ocem. Svi su znali da su stigli. Javljali su se i Ondri. Jedva ih je prepoznavao. Bili su ogrnuti u bunde, u vatirane kapute. Otišao je do šanka po kofolu¹. Dao mu ju je Zuzin tata. Svakog trenutka je očekivao da je ugleda. Svakog trenutka je očekivao da ugleda Zuzu. Idi, prošetaj se, rekao mu je tata. Svež vazduh će ti dobro doći. Prošetaj jedan sat, briši! Tata je sedeo za stolom sa gospodinom Berkom, sa Limanom. Nije ih slušao. Kada su prvi put bili u kafani, nije mogao nogama da dohvati zemlju, sada je udobno sedeo u stolici, zavalio se. Tek kasnije je shvatio da se tata njemu obraća. Gledali su ga. Svi za stolom. Važi, rekao je i poskočio sa stolice.

Iskopavao je busenje trave i šutirao ga u vodu. Vetar je fijukao preko polja i zviždukao među granjem drveća. Površina vode se namreškala. Vetar je cepao oblake, sunce je gonilo senke po zemlji. Smenjivale su se sa prugama svetla, nestajale u polju. Palo mu je na pamet da ode do čamca. Ali nije išao prema crkvi, videli bi ga. Išao je tamo-amo duž obale. Došli su samo nakratko.

Onda je čuo Milana. Iza sebe. Nije se ni trznuo. I po mraku i po magli, uglavnom su znali gde je. Možda su znali i za čamac. Međutim, nikog od dečaka reka nije zanimala.

Odmah se okrenuo i umalo prasnuo u smeh. Milan je na nogama imao crne lakovane cipele, nosio je sako. Bio je začušljan. Tik do njega stajao je Pavel. I ostali. Pepa mu se smejaao. Nosili su

¹ *Kofola* – Gazirano bezalkoholno piće koje proizvodi istoimena češka kompanija. (Sve napomene u tekstu su prevodiočeve.)

košulje. Nosili su sakoe, rukavi su im visili. Izgledali su čudno. S njima je bila i ta devojka. Takođe se cerila.

Idemo na vašar, hoćeš i ti?, pitao je Milan. Jesi došao na duže? Idemo sa Kvjetom, dodao je Pepa. Ponovo se nasmejao. Taj danas neće sedeti u polju, pomislio je Ondra.

Znao je da idu do drveta. Već je jedanput išao tamo sa njima. Do polja kukuruza na rečnoj okuci. Tamo je stajalo samo jedno drvo. To mesto su zvali Dečakova obala. Išao je sa Malim, sa onim najmanjim dečacima, skroz pozadi. Kvjeta ih je čekala kod drveta.

Krenuli su na vašar u Zasmuke poljskim putem. Sunce je pržilo. On i Mali udisali su svu prašinu koju su podizali oni ispred njih. Milan i Pavel su skrenuli u polje. Došli su do reke. Kvjetu su ugledali još izdaleka. Stajala je ispod drveta, leđima naslonjena na stablo. Brišite u polje!, Milan je naredio manjim dečacima. Lupio je nogom i prema onim starijim koji još nisu prošli ispit. Svi su znali svoje mesto, niko ništa nije rekao. Ondra i Mali su išli za Pepom i Jindrom, sitniji dečaci trčali su za njima. Neki od njih su bili iz Zasmuka. Ondra ih nije znao. Sada su svi zajedno sedeli u polju i kikotali se. Od kukuruza nisu videli reku. Jedva su i jedan drugog mogli da vide. Znali su da su stariji dečaci već kod drveta. Moramo da sedimo, jasno?, rekao je Pepa sa ozbiljnim izrazom na licu. Da?, rekao je Mali i otkinuo klip sa stabljike. Jindra ga je udario preko prstiju. Nije zreo, budalo.

Više volim sitne, branio se Mali. Slatki su.

Sitni se ne jedu, Pražanine glupi, rekao je dečak iz Zasmuka. Osvrtao se oko sebe, a zatim rekao: Već je pokazala sise. Sigurno!

Ti to kao znaš, rekao je Pepa.

Eno, svlači se, uzvratio je dečak iz Zasmuka i lupio Pepu po ramenu.

Hm, dodao je Ondra.

Slušali su dečake kako se klibere. I Kvjeta se smejala.

Navodno ima dobre sise, nastavio je dečak iz Zasmuka i ponovo ćušnuo Ondru. Šta misliš?

Hm.

Jesi video nekad голу žensku? Jel' bi hteo da vidiš? Bojiš se!

Pusti ga, umešao se Jindra.

Ne seri, Limane, rekao je dečak iz Zasmuka. Čujete?

Čučali su među stabljikama kukuruza. Zemlja je bila suva, drobila se. Pepa je sedeo prekrštenih nogu. Mali je štapićem rovario po zemlji. Iz pukotina su nadirali mravi. Morali su da pređu preko njegovog štapića. Sunce se našlo direktno iznad njih. Dečaci ništa nisu čuli. Od reke do kukuružišta dopirao je sasvim drugačiji zvuk. Činilo se kao šaputanje. Jednog trenutka se čulo, sledećeg ne. Zavisilo je od vetra.

To je to, rekao je dečak iz Zasmuka. Rade ono. Tako ona radi. Kao mačka u teranju.

Gluposti, rekao je Pepa. Kako to znaš?

Stariji tako kažu, odgovorio je dečak. Kod nas u kafani. Neke glasno stenju kad rade ono, ali ova ne.

Gluposti, rekao je Pepa.

Jeste. Rade ono sa njom. Svi to znaju. Hoćeš i ti?

Ondri je trebalo nekoliko sekundi da shvati da se dečak iz Zasmuka obraća njemu. Zato što ga je ćušnuo. Ondra je pažljivo slušao stenjanje. Slušao je Kvjetu, taj zvuk. Ali sada je morao nešto da preduzme. Svi su videli da ga je dečak udario.

Kažem ne viču sve, ponovio je dečak iz Zasmuka.

Ondra se namestio i odvalio ga pesnicom u rame. Dečak se nije ni makao.

Vručina je, rekao je Ondra. Nije znao šta drugo da kaže.

Čekaj, budalo, rekao je dečak iz Zasmuka. Nije ovo nikakva vručina. Sačekaj, budalo, pravu vručinu, od koje će ti kosa otpasti. Mozak će ti se istopiti, budalo. Takve vručine nemate u Pragu, Pražanine, budalo glupa...

Začepi, umešao se Pepa.

Umukni, dodao je Jindra skoro istovremeno.

Poludeću od ove vrućine, rekao je dečak iz Zasmuka i ustao.

Sedi!, povikao je Pepa.

Nosite se, Limani, i vi i vaši Pražani, odvratne njuške, prodrao se dečak iz Zasmuka i već je ustao, već je jurio, skočio je u kukuruze, bežao je od njih što je brže mogao, zapinjao je o grumenje zemlje, probijao se kroz stabljike, više ga nisu videli, jedino su se vrhovi stabljika tresli, povijali, dečak je nestao u polju.

Budala, rekao je Pepa. Sedite i budite tihi, rekao je preostalim dečacima. Neki od njih bili su iz Zasmuka. Najradije bi i sami pobjegli. Ali nisu mogli. Bili su suviše mali. Nisu mogli tek tako da se pokupe i ispare.

Ondra je legao na leđa i zagledao se u krošnju drveta. Posmatrao je lišće koje je lelujalo na vetru, podsetilo ga je na mravinjak. Bilo je to bolje nego da gleda u zemlju. Na zemlji su bile brazde, pukotine. Iz suvih grudvi pomaljali su se kamenčići. Svuda okolo ležali su požuteli ostaci stabljika. Jezik mu se lepio za nepca, očistio je kamenčić od zemlje, ubacio ga u usta, sisao ga. Poželeo je da je sam u čamcu, da spusti ruku u vodu. Krenuo je s njima samo zbog Malog. Mali je hteo na vašar, hteo je na ringišpil, hteo je da se najede bombona, medenjaka. Ondra je pogledao ostale. Sedeli su tamo, ležali. Čekali. Više se ništa nije desilo. Onaj zvuk više nisu čuli.

Znači, idete na vašar?, Ondra je pitao. Da, rekao je Milan. Dečaci su prošli pored njih, Jindra je klimnuo glavom. Čao!, dobio je Pepa. Kvjeta je išla sa njima. Imala je plavu haljinu. Nika-da je nije video tako izbliza. Dečaci su Ondri izgledali potpuno drugačiji nego prošlog leta. Nepoznati. Vukli su se pored njega. Kao da ih prvi put vidi. Milan i Pavel su ostali sa njim.

Zašto ste došli?, pitao je Milan. Došli ste autom!, rekao je Pavel.

Zašto tvoj ćale traži one stvari nazad?, Milan je pitao.

Molim?, Ondra se zbunio.

Reci ćaletu, nastavio je Milan, da ništa neće dobiti nazad.

Mali je u bolnici, rekao je Ondra. Udario ga je auto. Mislio je da bi ih to zanimalo.

Tako mu reci, završio je Milan. Okrenuo se i otišao. Pavel takođe.

Polako je šetao pokraj reke. Čekao je da ga pozovu. Da do njega dotrči zadihani Pepa. Ili da čuje Kvjetu. I to je čekao. Ali ničeg nije bilo. I dalje je šetao. Ostavili su ga. Uopšte ih nije zanimao. Ide nazad u kafanu.

Mislio je da ju je slučajno sreo. Tek kasnije mu je priznala da ga je tražila. Došla je da ga vidi. I ona je na njega mislila. Stalno. Celo leto, i nakon što je otišao. Mislila je na to kako su bili zajedno. Nikome nije ispričala. Nije ispričala ni Renati. Sad joj se smučio. Čim ga je ugledala. Maleni dečak. Šutira busenje u vodu. Klati se tu, sa rukama u džepovima.

I ti ideš sa njima? I ti ideš na vašar?, pitala je, kao da su se juče videli.

Učinilo mu se da to čuje. Čuo je vetar, njegovo hućanje. Delovalo mu je da čuje isti zvuk koji je čuo letos. Da čuje Kvjetu. Da vetar nosi njen glas sve do njega. Ali to je nemoguće, pomislio je. To je od vetra, svuda ga ima. U krošnjama drveća, iznad vode. Vetar je šibao poljem.

Nisam htela da ideš tamo! Zato sam krenula da te tražim.

Prišao joj je, zagrlili su se. Odmah ju je uhvatio. Seli su. Morali su da sednu. Možda je primetila da ga je obuzela slabost. Iznenada. Konačno je bio sa Zuzom. Osećao je da je to ono što je sve vreme hteo. Hteo je da priča i da priča, bez prestanka. Nije hteo da čuju onaj zvuk. Zagrlili su se, prepleli prste. Bilo je veličanstveno grliti se sa Zuzom. Ničeg drugog nema u mojim mislima,

nikakvih drugih stvari, rekao je sebi. Samo ti si mi u glavi, rekao joj je. Mislio sam na tebe. Odgurnula ga je. Još se nisu ljubili.

Nisam htela da ideš tamo, rekla je. Nisam to htela. Ali zašto sad sedim ovde sa tobom? Opet ćeš otići.

Imala je ispucale usne. Kosa joj je mirisala. Kosa joj je padala na ramena.

Nisam htela da ideš sa njima. Znaš zašto se to mesto zove Dečakova obala? Jedna žena je tamo rodila dete. Ma kakvo dete! Kad su ga ljudi videli, zgrozili su se! Odmah su otišli po Staru. Stara ga je dohvatila i bacila u vodu. Nije to bilo nikakvo dete. Bio je to mali čovek, imao je bradu i sve. Stara ga je bacila u vodu i tamo je ostao. Jeo je ribe i pijavice i sve. Nije se mrdao od tog drveta. Godinama je stajao tamo. Ljudi su hteli da ga odvuku odatle, ali nisu mogli. Nudili su mu hranu, ali je nije hteo.

Zašto?

Ma pusti, rekla je Zuza. To su samo priče. To pričaju maloj deci da se drže podalje od vode. Ali ti stalno ideš na vodu. Znala sam gde ću te naći. I ti si malo dete. Da li si normalan?

Šta?

Nadvila se iznad njega. Oslonila mu se o ramena i ustala. Suknja kao da je visila na njoj. Namrštila se. Zagledala mu se u oči. Oborio je pogled.

Same priče, rekla je. Ali opet ga je zagrlila. Svojim telom pritisla ga je na tlo. Osećao je hladnu zemlju na svom vratu. Poljubila ga je. Malčice ga je ugrizla za usnu. Milovala ga je. Mazila ga preko pantalona.

Celo leto gluvarim sa tobom, šaputala mu je na uvo. Gluvarim, pa šta, kažem. Što da ne? Nisi mi izbijao iz glave. Nisi se javio. Kako to? Sve ovo vreme. Zato što si mali dečak!, rekla je i pljesnula ga.

Prevalio se preko nje. Nije ga više gledala. Na brani, rekla je. Stvarno sam krava!

Jahim Topol
NOĆNA SMENA

Za izdavača
Dijana Dereta

Izvršni urednik
Anja Marković

Lektura
Aleksandra Šašović

Korektura
Dijana Stojanović

Likovno-grafička oprema
Marina Slavković

Prvo DERETINO izdanje

ISBN 978-86-6457-166-1

Tiraž
1000 primeraka

Beograd 2017.

Izdavač / Štampa / Plasman
DERETA doo
Vladimira Rolovića 94a, 11030 Beograd
tel./faks: 011/ 23 99 077; 23 99 078

www.dereta.rs

Knjižara DERETA
Knez Mihailova 46, tel.: 011/ 26 27 934, 30 33 503

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Народна библиотека Србије, Београд

821.162.3-31

ТОПОЛ, Јахим, 1962-

Noćna smena / Jahim Topol ; prevod sa češkog
Uroš Nikolić. – 1. Deretino izd. – Beograd : Dereta, 2017
(Beograd : Dereta). – 252 str. ; 21 cm. – (Biblioteka Češka)

Prevod dela: Noční práce / Jáchym Topol. – Tiraž 1.000.

ISBN 978-86-6457-166-1

COBISS.SR-ID 252687628